

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id quidem probamus libenter (Az általalok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyesljük. XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márczius 6-án.)

Előfizetési árak:
Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor.
 Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.
 Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
 Egyes számok kaphatók: a dohányzószékben.

Nébány szó a „tanítónőválasztás“-hoz.

Székesfehérvár város iskolaszékének kebelében, a közlegő tanítónőválasztások alkalmából, eddig ismeretlen hajlandóságok mutatkoznak. Értjük ez alatt az iskolaszéknek a nőtanítók iránti nagy rokonszenvét, mely váratlanul, szinte meglepő módon nyilvánul annak a testületnek a kebelében, mely eddig jóformán hallani sem akart arról, hogy a községi egyes iskolákban nőtanítók nyerneek alkalmazást s következézetes szükkeblüsséggel állotta utját minden ebbeli törekvésnek.

Eltekintve attól, hogy a mindig éber fáma szerint az érdemes testület ez irányu frontváltoztatásának nem kizárólag a város tanügyének minél nagyobb mérvű fellendítése képezi alapját, sőt! mint ezt városunkban már sajnos nagyon is megszoktuk, ismét a személyes barátság, összeköttetések, stb. hangolták fel a különben annyira ridegnek látszó iskolaszéknek a szépnem iránti érdeklődését és rokonszenvének hurjait; mondjuk, ettől eltekintve, a nőtanítók beválasztásának kérdését annyira fontosnak tartjuk, hogy mint a nyilvánosság organuma a köz iránt tartozó kötelességünknek véltünk eleget tenni, ha a kérdés meritumához hozzászólunk.

Szerény véleményünk szerint az ügy elbírálásánál a következő kérdések mérlegelendők a legnagyobb komolysággal.

a) Alkalmaztassanak-e egyáltalán nőtanítók a város iskoláiban?

b) Ha alkalmaztatnak, mely változtatásokat kellene tenni az iskoláknál a nevelés és tanítás érdekében?

c) Mily szempontok legyenek irányadók a tanítók megválasztásánál?

Az első pontra vonatkozólag röviden kijelentjük, hogy nemcsak tanügyi, de szociális szempontból is a férfitanítók alkalmazása mellett foglalkunk állást.

Ha egy férfi jut álláshoz, legtöbb esetben egy egész családnak van existenciája, míg a nők alkalmazása esetén — igen sokszor — csak az egyedről gondoskodott a társadalom. Ez, szerintünk, röviden a kérdés szociális oldala, melyet hosszasanban fejtegetni, azt hisszük, felesleges.

Székesfehérvár város községi iskolái, a belvárosiak kivételével, igen helytelenül: vegyes iskolák. E bajon már körülbelül egy évtizeddel ezelőtt akart a város alkori tisztí főorvosa, boldog emlékü dr. Major Ferenc legalább részben, olyképen segíteni, hogy az akkor építeni szándékolt ezredéves iskolánál külön fiú és külön leányosztályok felállítását sürgette. Ugy emléksztünk rá, abban az időben az érdemes iskolaszék egy még érdemesebb tagja a kérdés morális nehézségein azzal a vaskos tréfával segítette túl a saját és az iskolaszék lelkiismeretét, hogy: „se-baj, hadd szokjanak össze a gyerekek.“ Nem

állunk jól e gyöngö mondás historiai igazságaért, de annyi tény, hogy az ezredéves iskolának 9—12 éves gyermekeket magukba foglaló osztályai is vegyesek lettek.

E vegyes osztályok teszik a leánytanítók alkalmazását a legnehezebbé. A ki az iskolaszék tagjai közül nem ismeri ezen iskolák növendékeit, kérdezze meg a külváros értelmes tanítóit. Azok majd meg fogják neki mondani: micsoda *erőre* s ezen alapuló *erélyre* van szüksége a tanítónak, hogy ezen iskolák legénypalántáit rendben tartsa és megfékezze. Erre a nőtanítónak 80 százaléka nem alkalmas. Itt az esetleg kitünő oklevél semmit, a kiváló pedagógiai érzék csak keveset ér, az *előkelő családi összeköttetés* pedig épenséggel rossz omen.

Szerintünk városunkban nőtanítók alkalmazásáról csak az esetben lehetne helyeser. szó, ha a külvárosi iskolák növendékei a lehetőséghez képest nemük szerint szétválasztatnának. Igaz, hogy ez olyan formán nézne most ki, mintha a gomb kedvéért csináltatnák „mandlitt“, de hát elvögve Fehérvárott már furcsább dolgok is történtek.

Ez a kérdés pedagógiai oldala. Számolunk azzal az eshetőséggel is, hogy a város iskolaszéke bizonyos, előttünk, szegény laikusok előtt ismeretlen tekintetéből félreterez mindenféle skrupulust és átép a Rubikonon, azaz: hölgytanítók, (illetőleg tanítónők) választására adja a fejét, „hogy ilyenünk is legyen.“

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCÁJA.

Hét országon keresztül.

Utí emlékek.

Riviera.

Mikor ezt a nevet hallja az ember, valami tündéri szépet gondol, olyat, a minek mását csak a mesekönyvek világában találjuk.

Ugy is van. Az az, hogy még sem egészen. Riviera tulajdonképen tengerpartot jelent, de különösen a Földközi tengerpartnak Genovától Nizzaig terjedő részét szoktuk e néven érteni. Pedig Genovától kiindulva, korántsem nyujt a partvidék oly tündéri képet, a melyet a felisgázott képzelet követelne. Jobbról hirtelen emelkedő sziklák terülnek el, sok helyen kopár, szakadékos oldalai pár percre tudják csak lekötni figyelmünket. Falvak, villák, apró talián putrik változtatják egymást, a növényzetet pedig leggazdagabban az olajerdők képezik, melyek innen egész Spanyolországon keresztül állandó kísérfi lesznek utazásunknak. Hasonló barátságot kötünk a kaktusokkal és agavékkal, a melyek három héten keresztül szintén mindenütt szemünkbe ötenek. Csakhogy itt meglehetősen alárendelt szerepük van, a mennyiben a vasutnak szolgálnak sövényül. S meg kell hagyni, jól teljesítik kötelességüket. Nincs az a vadállat, a melynek kedve volna azon az élő tövis-tömegben próbálgatni a bőre vastagságát.

A vasut mellett balról a tenger, a bájos, az örökszép tenger mormol, hányja-veji fehér-

fürtű hullámain. Így tart az ut, majdnem öt óra hosszat egészen Nizzaig. Mellettünk marad el San Remó, a tudóbajosok bucsujárhelye, majd Mentone, Cap San Martin, Monte Carlo, Monaco, egyik bájosabb a másiknál, a déli vegetációnak valóságos kiállítása, az olajfák, babér-, narancs- és citromfák, pálmák, valamint a legváltozatosabb színpompában diszoló virágok kedves otthona.

Mennél inkább közeledünk a francia határhoz, annál dúsabb a növényzet, annál inkább hasonlít virágos kerthez. A hegyek tágasabb völgyeket nyitnak s büszke öntudattal állanak őrt a legszebb virágzónyeg mellett, a miben a szem gyönyörködhetik. Ventigliánál francia területre lépünk. Természetesen vámvizsgálat van. Megkérdezik van-e szivar a podgyásunkban? Mi nyugodt lelkiismerettel feleljük, hogy egy fia-cigaretta sincs benne, hiszen jófajta magyar cigarettáinkat és szivarjainkat rég szíjjeinkbe osztottuk már szét. Óráinkat igazítani kell. Az olasz óra a közép-európai időszámítás szerint 13-at — a mienk szerint egyet — mutat, de a francia órát néhány méterrel odébb már a nyugat európai idő szerint dirigálják, ott még csak 12 az idő. Gyomrunk a déli idő láttára felhőzni kezd, de szivtelen direktorunk csak egy 12-öt akar ismerni.

Lassan elhelyezkedünk a francia vonatban s újra meggyőződünk, hogy a magyar vonatok kényelme lepipálja a franciákét ép ugy, mint az olaszokét és németekét, hogy a spanyolokérol egyáltalán szó se essék. Meleg kék posztójuk pokoli gyönyörűsége gerjeszt a komisz melegben. Folyosós kocsiokról természetesen szó sem lehet. Eszünkbe jutnak ithoni bűneink. Hányszor gyalázzuk a mi naiv kis vicinálisainkat a mult

század közepéről vett kocsiakkal s most meggyőződünk, hogy a művelt franciák vonatai is csak vicinális civilizációval dicsekedhetnek.

Dünyögünk, morgolódunk, válogatott bókokkal köszöntjük a franciákat, aztán belenyugosunk, hiszen jobbról-balról valóságos virágerdő köszönt. Talán soha annyi rózsát nem láttam, mint a francia határ közvetlen közelében. Az igaz, hogy nem annyira a szemek és orrok gyönyörkötetésére szánták, hanem rózsaozajat gyártanak belőlük.

A tengeri üde szellő elverte a mozdony füstjét s beáramlott ablakainkon s mi gyönyörködve a táj szépségeiben mintha új életet éreztünk volna ereinkben csörgedezni. Csupa hangulat volt az egész társaság s Isten tudja hogyan hogyan se, de egyszerre dudolgatni kezdünk. A kedv s a hang magasabb hullámokba csapott s rövid idő múlva csakúgy harsogott a vonat búbanatos, tüzes magyar nótáinktól. A taliánok bámulva néztek ablakainkra s csodálkozó tekintetükkel kérdeztek, hogy micsoda nemzet gyermekei lehetnek azok, a kiknek zokog a nótájuk s mégis annyi tűz, annyi erő és baj van bennük, hogy akár a beteg is meggyógyul tőle.

Elhaladunk Monte-Carlo, majd Monaco mellett, jön egy Villa Franca (aztán még nem tudom hány) s beérünk Nice-be, magyarosan Nizza-ba. Elegáns, kényelmes szállóknak, a Hotel des Etranger-ben elhelyezkedünk, étkezünk s pár óra múlva már a tengerben lubickolunk.

Természetes, hogy a nicei fürdő távolról sem lehet a genovaihoz hasonlítani. Kedves volt, szelíd volt, majdnem olyan szelíd, mint a Bala-ton háborgásakor.

Mai lapunk 4 oldal.

Ha meg kell lennie, ám legyen. A világ azért nem fog kifordulni a sarkából s egy jó tanítónő még mindig aránytalanul többet ér egy városunk piacát drágító kaszárnyánál vagy rozoga Vicipálisi vasutnál. De ez esetben a város adózó polgárai teljes joggal számíthatnak az iskolaszék méltányosságára, hogy egyenlő vagy csaknem egyenlő oklevéllel bíró jelentkezők közül szeme azokon fog első sorban megakadni, kik a város régi adózó polgárainak gyermekei, a város szülöttei. Különben nemcsak a pedagógiát rugják sutba, hanem a patriotizmust is.

Majd meglessük!

Spectator.

UJDONSÁGOK.

— **Nagyboldogasszony napja.** Azzal a hűséggel mely eleinte vérevelk oltatott szívünkbe, ünnepelte meg az őz katolikus város népe égi Nagyasszonyának fényes ünnepét. Délután 5 órakor körmenet indult a székesegyházból a fapácpan levő fogadalmi szoborhoz. Elöl az üdvösségnek jele, a megváltó szent kereszt, utána tömött sorokban nyári nap hevétől megbarnult arcu férfiak, majd egész serege a zászlóknak, melyet a nők beláthatlan sora követett. A szobornál már ezekre menő tömeg várta a menetet, mely ajkán zengő Mária-énekekkel lassu méltósággal közeledett. Leirhatlan a hatás, mit ránk e legkevesebb ötezer főből álló hatalmas emberáradat gyakorolt. Elgondoltuk, milyen más-kép nézne ez ki vörös zászlók alatt, szívében gyűlölettel, ajkán káromlással Izrael Jakabkék vezetése alatt! Vigasztalással töltött el a tudat, hogy ezt az impozáns tömeget ugyanazok az eszmék sorakoztatták együvé, melyekért mi küzdünk napról-napra lelkesedéssel, tollal és verejtékekkel. Láttuk, hogy még minden megmenthető s ez új erővel tölti be lelkiünket.

A szt. beszédet Lakatos Frigyes székesegyházi hitiszónok mondotta páratlan ékes-szólással, megragadó szónoki erővel. Régen láttuk a magyarok Nagyasszonyának dicsőségét ilyen szónoki lendüléssel élénk rajzolja. Az igazi honszeretnek a

Nice tulajdonképpen a fejedelmek, császárok, királyok és köztársasági elnökök találkozási helye. Ide jönnek az igen nagy urak, a kik télen át tavaszi levegőt akarnak színi s a kiknek annyi a pénzük, hogy szerény otthonukban nincs rá alkalom, hogy kedvük szerint elverhessék. Ki ne hallott volna a nizzai korzóról, a hímves virágcsatákról, a melyek tavaszféllélettől lejátsszónak. Maga a város jóformán csak nagy uraknak készült. Tele villákkal, gyönyörű hotelekkel, a hol a kényelemszerető ember megkap mindent, a mire szeme, szája vágyik. A tenger vizére színházat építettek, a parton széles, pálmákkal szegélyezett korzót építettek. Hogy mi, szegény emberek belecsempentünk e gyönyörűségei környezetbe, nem hirtelen való meggazdagodásunknak, hanem Faludi direktornak tudandó be, a ki odacsábított. Egyébiránt szolgáljon mentésünkre hogy Nice-ben most holt szezon van. A hotelek nagy részét bezárták, az utak csak esténként elevenülnek meg a bennszülöttektől.

Azt mondtam az imént, hogy nagyon szép a Riviera, de minden szépségében igazán csak fölülről lehet gyönyörködni.

Másnap különösen társaságunk hölgytagjainak szíve csak Kornisért, franciávuul Corniche-ért dobogott.

Kibéreltünk egy nagy társaskocsit négy lóval 140 frankért, beleültünk vagy tízen s elindultunk a világ egyik legfelségesebb tájára. Csengető lovaink vidáman ficánkoltak, szopott képű, bajszatlan kocsisunk pattogtatta hosszú ostarát, a mint az emelkedő uton fölfelé robogtunk. Ugy mondják, hogy még a rómaiak építették azt a kanyargó szép utat a hegy oldalába. Jó darabig

Máriatisztelellett való egybefonódását gyönyörű színekkel festette hallgatói lelkére. A szt. beszéd után litánia volt, mire a körmenet visszatért a főtemplomba.

— **Királyunk születésnapja.** Holnap tölti be a magyarok királya életének 73-ik évét. Két ország koronáinak óriási terhe nehezül vállaira s e teher nem engedi meg neki azt, a mi alattvalói millióinak megengedték, hogy békés nyugalomban s a jól végzett munka utáni pihenés csendjében tölthesse el születésének 73-ik évfordulóját. Az élet alkonyának csendes derűjét megzavarják a politikai élet sötét felhői. Az ifju éles szemére, a férfi megremegni nem tudó karjára van szükség az őz királynak, hogy a magyar nemzet hajóját e zátonyos és zavaros vizekről a zavartalan béke és biztos haladás csendes tengerére vezethesse. Soha sem volt tehát nagyobb szükség arra, hogy buzgó szívvel rebegjük el a költő imáját:

Isten segits, királyok Istene!
Emeld fel hozzád a király szívet.
Érzelmé legyen, mint napod szeme,
Hogy végig lássa roppant helyzetét.

A székesegyházban ünnepélyes Te Deum lesz, melyet dr. Városv Gyula megyés püspök ur fog tartani.

— **Ünnepi hitiszónok szt. István napján.** A bíboros hercegrímás megbízásából a budavári koronázó Mátyás templomban szt. István ünnepén az ünnepi szónoklatot dr. Mihályi Ákos ciszt. r. theologiai tanár, a Kath. Szemle szerkesztője fogja tartani.

— **Fehér koporsó.** Egy fiatal leány fehér koporsójára szórják a virágot, a kinek az élet rövid örömet és hosszas szenvedést juttatott osztályrésztül. Mádér Ferenc a köztisztviselőben álló törvényszéki bírót és családját súlyos vesztésig érte. Leánya, Ida hosszú sorvasztó betegség után vallásunk szentségei és vigasztalása által megerősítve Nagyboldogasszony napján d. u. fél 2 órakor elhunyt. Holt tetemét ismerőseinek óriási tömege kísérte ki ma d. u. 5 órakor a kigyó-utca 9. sz. alatti gyászszobából csendes halotti pihenésre a Feltámadásról nevezett sírkertbe. Az engesztelő szentmise-áldozatot pedig holnap reggel 7 órakor mutatják be lelke nyugalmáért a Szent-Sebestyén templomban.

virágos kertek közepébe épített villák között hajtattunk, aztán mindinkább elmaradoznak tőlünk, hiszen majdnem a havasok magasságáig érünk. Ije annál bájosabb a tengerpart panorámája, a mely szemünk előtt elterül. Tengeri öblök, földnyelvek, rajta festői, apró városkák, melyeknek házaik csak épen, hogy kivillognak a rájuk boruló pálmák, fügefák s a délvidek buja tenyészetének zöldjéből. Alattunk a hegyoldal tündéri képe, apró napsütötte házaival, kertjeivel, lábainál pedig a mosolygó, háborgó tenger, mindez oly szép, a melynek ecsetelésére nagyon, de nagyon gyenge az emberi toll. Behunytam a szememet, hogy a látottak képét maradóan belevéssem a lelkembe. Aztán újra gyönyörködtem és örvendtem, hogy nem eselőka álom a mit láttam.

Hogy a turisták folyton ügyelnek ezen bájos uton, azt hiszem, természetesen fogja találni mindenki. Ujabbban az autombilek is sűrűn járják s a minapi Páris—madridi autombil-verseny résztvevői itt rohantak át s egyik-másik életével fizetett vakmerőségeért.

Sch. barátunk újra és újra állította, hogy ő újra született s mióta először fűrésztöttek soha olyan jól nem érezte még magát. Elhittük neki, hogyne hittük volna, mikor a mi szívünk is csordultig volt boldogsággal.

S aztán a levegő, a tenger felől s a sziklákön megkapaszkodó virágok kelyhéből felénk áradó levegő! Ó mindez feledhetlenül kapcsolódik a mi cornichei kirándulásunkhoz. De újra és újra állítom, hogy a ki a Rivierát igazán megismerni akarja, a Cornicheon keresztül kocsikázni el ne mulassza.

Bilkei Ferenc.

— **A bodajki néptünnepélynek,** melyet a Székesfehérvári Polgári Dalkör f. hó 15-én az ottani Rózsálabban rendezett, gyönyörű idő kedvezett. Tropicus melegben indult el a délutáni kőlvonlat harmadfélszáz utasával a fehérvári állomásra. Bodajkra megérkezve a kiszálló utasokat jó falusi zenekar és a közeli faluk érdeklődő közönsége fogadta. A rendezett menetet a falun végig, élén a Dalkör lobogójával, a cigányokkal, az árvalányhajás dalosokkal és a kirándulók tarka-barka festői csoportjaival általános érdeklődés kísérte és a Rózsálabhoz érve az ott már összegyűlt díszes közönség „Isten hozott”-ja üdvözölte. Mig a hőségtől eltikkadt utasok a bodajki tó hús habjaiban üdültek, a Dalkör harsogó dalindulója verte fel a fürdőtelep addig szumyadó csendjét. Egymásután érkeztek az ott nyaraló fehérvári és vidéki uri családok, kik elragadtatással tekintettek a Rózsálabba vezető két díszes főkapura, az ügyesen felállított színpadra és a többi díszes látványra.

A hirdett előadások a várakozást igazán felülmutták. A festői Jambó-társulat felvonulása és előadása *Novák József* és társai briliáns alakításában, *Kátsa* tzigány csapnivaló bandája rendkívül tetszetek s kivált ez utóbbit ugyszólván kézfől-kézre adta a háls publikum. Majd egy üde leányka, *Losoncy Ilonka* csicseregte el kedvesen monológját, majd ismét a Polgári Dalkör adta elő szebbnél-szebb komoly dalait: a „Zug az erdő” és „Régi nótá” daleyegveleket és a hangulatos „Erdő alkonyát”. A díszes közönség elismeréséhez egy oly zenei kapacitás is csatlakozott, mint *Goll János*, az orsz. magy. Dalegyesület egyik főembere, ki a Dalkör karnagyának meleg hangon gratulált.

Ezenközben beszárgulottak a versenyző vasparipások, elsőnek *Kümmel Jenő* 44. p. alt, utána sorban *Varga István*, *Langnáhr* Károly, *Vinkler Károly* és *Lipp Rezső* aig egy-egy pecnyí időközökben. Mi természetesebb, mint hogy a közönség zajosan üdvözölte, a Kerékár-Egyesület és a Polgári Dalkör pedig értékes díjakkal honorálta őket.

Két kacagató alak, a *Weckerle*-testvérek mókázta ezután a színpadon, s csipkedő túszurásaikból kijutott mindenkinek, aki csak rászólgált, még nagys. megyeri *Krausz* Lajos oreságnak és *Raffl* vendéglősnak is. Ezután két remek szám következett, u. m. *Munkácsy* „Krisztus Pilátus előtt” c. képe, mely oly közvetlen hűséggel állt előttünk, hogy a közönség meghatottan bálulta s csak azután tört ki a lelkesedés árja; még kétszer meg kellett ismétetni. Majd ismét a „Virágfakadás” c. vigjáték jelenetét pergették le gördelekeny jó előadásban, melyért zajos tapsokat nyertek *Kádsz*-Antalné, *Ááder*, *Gottler* és *Bartusok* kisasszonyok és a férfiszereplők, ugyszintén *Igmándi* Ferenc, kinek érdeme e két szám ügyes rendezése is. A műsor befejező számát *Novák József* solo éneke, az „Elvesztett boldogság” képezte, ki gyönyörű haritonjával oly ügyesen bántuk, hogy méltán rászólgált a frenetikus tapsra, melylyel a lelkes hallgatóság énekszámát megismételtette. — Még most is érezzük azt a varázst, mely a Bodajkon látott szépségkiállítás láttára hatalmába ejtett. Soha ennyi szép lányt és asszonyt egy rakáson! (Hála ezért a Polgári Dalkörnek.) Könnyen érthető, hogy még a legátalkodottabb férfiszívek is fellángoltak s a hires fehérvári aranyifjaink is táncra perdültek s még most is járják, ha ugyan ki nem dültek. Ime a szépség hatalma!

— **A szt. Ferencrendiek** kormánytanácsa e hó 27-én tartja nagygyűlését, a melyen tartományfőnökök, kormánytanácsosok, továbbá az egyes rendházak főnökeit fogják megválasztani s a Rend belételeire vonatkozó ügyeket intézik el.

— **Tartalékosok és póttartalékosok bevonulása.** Már ma egy hete szokatlanul élénk volt a honvéd laktanya. Sürgés-forgás, jelentkezés, szerelés, régi bajtársak viszontlátása, ez volt a mi élénkítő tette a laktanyát. Mintegy 600 tartalékos honvéd vette fel a zsinoros ruhát, hogy feljuttassa emlékébe a régi katonai élet minden szenvedését. Ma pedig a póttartalékos legénység vonult be őszí gyakorlatra, mely az idén a Balaton mellékén izzasztja Mars legényeit. A póttartalékosok természetesen a várost nem hagyják el, itt töltik el azt a néhány hetet.

— **Tanítóválasztás.** Egyszerre három tanítói állást kell betölteni városunkban az elemi iskoláknál. Az egyiket Rainiss Ferenc helyébe, a ki hosszú, nagy szorgalommal és mindig igaz sikerrel betöltött pályája után a megérdemelt nyugalmába vonul. — Knöbel Elemérnek, a szerencsétlen végű Knöbel-Fehér párbaj áldozatának helyét szintén kell betölteni. — És még egy állásnak legalább is ideiglenes betöltését említik: a vizvárosi iskola vezetőtanítójának, Eördögh Mihálynak helyét, a ki már a múlt évben gégebajban szenvedett s állapota most már annyira súlyosbodott, hogy legalább is ideiglenes helyettesítésről gondoskodni kell. Természetes, hogy máris nagyban megindult a korteskedés. Sokan elkezdtek már akkor, a mikor még pengetni sem kezdték a dolgot. Új eszmét is vittek a küzdelemben, t. i. a női tanítók beválasztását. Egy vidéki tanítónő mellett erős mozgalom indult meg, a mely körülmény viszont azokat a fehérvári családokat mozgította meg, a kiknek tanítónő leányuk, vagy rokonuk van. Elvégre, ha a fehérvári tanítói állások betöltésénél mindig nagy súlylyal birt az a körülmény, hogy az illető helybeli-e vagy vidéki és ha most esetleg eltérve a régi szokástól tanítónőket is választanak, miért ne volna ehhez a vidékiek előtt első sorban a fehérváriaknak jussuk, mikor mindenütt ez a szokás és Fehérvárt is mindig e szerint jártak el. Az eredmény természetesen a jövő őrka, hiszen nálunk a jövőt senki sem tudja, az ígérlet pedig nagyon sokszor maradt csak „szép szó“-nak.

— **Disztakarodó.** A király születésnapjának előestéjén vagyis ma este 9 órakor a honvédeknek disztakarodót tart, a laktanyából kiindulva zeneszóval járja be a várost, mert hiába, az igazi honvéd nem feledkezik meg arról, hogy: a legelső magyar ember a király.

— **Kossuth-szobor Almádban.** Almádban a Petőfi-parkban Kossuth Lajosnak szobrot emeltek, a melyet e hó 23-án fognak ünnepélyesen leleplezni. Az ünnep Himnusszal kezdődik, majd Bonis Pál mondja el Rákóczi Viktor Kossuth-imáját. A Kossuth-nóta elnéklése után Eötvös Károly mond ünnepi beszédet, miközben a szoborról lehall a lepel. Az ünnepet a Szózat elnéklése zárja be.

— **A kántor halála.** Városszerte ismert nevű alak volt Bardon Sándor felsővárosi kántor. Régi, népszerű fehérvári családok származott, a melynek tagjai a zene szeretetében és tudásában növekedtek fel. Ő is értett a zenei instrumentumok minden egyes fajtájához, pompásan orgonált s mint tenorhangú embert választották meg ezelőtt 6 esztendővel a felsővárosi kántori állásra. A nevezetessége azonban nem ebben állott, hanem abban, hogy igazi kántor volt. Olyan, a minőkről legendák keringenek. A magas hangok fölötté szarítólóg hatottak hangszálaira s ezen segített, állandóan öntözgetéssel fázadozott. Humora, jó kedve állandóan volt hozzá, csak olyan szervezete nem, amely mindezt kibirta volna. Az orvosi tanácsok azonban hiábavalóknak bizonyultak, a rossz szokás rossz törvénné változott, annyira, hogy egy idő óta erősen látszott rajta, hogy testi szervezete nem sokáig bírhatja már a küzdelmet. Körülbelül 10 nap óta erős bérlhurutban szenvedett s e miatt szokása ellenére a bortól tartózkodott. Tegnap reggel orgonált fél 6 órakor a misénél, majd a belvárosba jött és snapszot, később vörösbort ivott. A tíz órai miséhez már hiába keresték. Csak 13 órakor akadt rá Bogyá Ferenc öreg-utcai vendéglős lakásának félreeső helyén. Akkor már halva volt. Csakhamar megjelent a helyszínen dr. Molnár József kerületi orvos, a ki szívészélhűdést konstataált, a mely ellen már régóta gyógyította is. Az orvosi bizonyítványban pedig az összes szervek alkoholi degenerációját jelezte. Felesége és gyermekei Polgárdin nyaraltak, ott kapták a szomorú hírt, mely a családapától fosztotta meg őket. Temetése holnap, d. u. 4 órakor lesz öreg-utcai lakásáról.

— **Furcsa passzió.** Rapai János demkőhegyi kőmíves az éjjel 2 óra tájban Hány Lajos Széchenyi utcai vendéglőnek 17 ablaktábláját beverte azért, mert a délutáni órákban a jelzett helyen nem kapott hitelt. A zajra a házbeliek feljédtek, Hány ki is ment az utcára, az ablakhős azonban ekkor elmenekült.

— **A Kath. Legény-egylet ifjúsága szombat este pompásan sikerült táncmulatságot rendezett** Latzkovics Béla budai-ut-i jónirú vendéglőjében, a melyet hermitástan jökevd igazi kedves polgári mulatsággá avatott.

Jelenvöltek. Asszonyok: Althóbert Mátyásné, Auer Jánosné, Balassa Jánosné, Bernáth Józsefné, Bogár Istvánné, Dörner Józsefné, Engelmann Pál, né, Györe Ferencné, Hiedl Józsefné, Knitthoffer Józsefné, Krisztián Józsefné, Lézer Ferencné, Meleg Sándorné, Móna Jánosné, Noficzter Jánosné, Nott Ferencné, Pölöskei Péterné Schumann Józsefné, Szabó Józsefné, Szalai Gyuláné, Ulcz Ignácné, Varga Jánosné, Vinter Sándorné.

Leányok: Auer Mariska, Balassa nővérek, Bernáth Mariska, Bogár nővérek, Dörner nővérek, Engelmann nővérek, Györe Juliska, Hiedl Irma, Hurbán Mariska, Knitthoffer nővérek, Krisztián Mariska, Lézer Mariska, Meleg Erzsike, Mojzer Mariska, Móna Giza, Noficzter Mariska, Nott Annuska, Pölöskei nővérek, Schumann nővérek, Simola Mariska, Szabados Ágneska, Ulcz Katica, Varga nővérek, Vinter Teruska. Az első díjat Dörner Irénke nyerte meg 131 levelezőlapal. A másodikikat Györe Juliska. A szép és izléselesen elkészített rendező-szalagokért Dörner Irénkének mond hálás köszönetet a rendezőség.

— **Felhívás.** A Fejermegyei tüzoltó-szövetség szokott évi gyűlését folyó évben Csákvártart az ott tervezett zászlószenteselési ünnepélyvel kapcsolatosan szándékozott megtartani. Mint a megyei testületek a csákvári tüzoltó-testülettel annak idején értesültek, az ott közbejött akadályok miatt sem az ünnepély, sem az ülés megtartható volt. Az időközben bekövetkezett aratási időszak alatt az ülés egybehívásával tagtestületeinket terhelni nem akarván, ezen ülést tehát most 1903 évi augusztus hó 23-án vasárnap d. e. 10 órakor Székesfehérvárott a vármegyezház kistermében fogjuk megtartani.

Miért is felkérjük a T. előjáróságot, miszerint ezen értesítésünket sziveskedjék az ottani tüzoltóság elnökségével vagy parancsnokságával haladéknélkül közölni, kiket tisztelettel felkérünk, miszerint, a tüzoltóságot a előjáróság nevében legalább egy kiküldőtjevel a fehérvágyi tüzoltó szövetség ezen ülésén képviseltetni sziveskedjék. Székesfehérvárott 1903 augusztus hó 8-án. Dr. Burchard **Béla**váry Rezső alelnök. **Vida** Pál titkár.

— **Menők munkája.** Horn János martonvásári csavargó napjamos addig ment egyik pálinkamérésből a másikba, a mig be nem rugott teljesen. Akkor aztán legénykedni kezdett, mig végre az ital földhöz vágta. Így jártak tegnap délután Dávid Ödön és Herc István asztalos segítédek is, a kik a Ponty vendéglő udvarán heverték. A menők a szent György kórházba szállították a jeles alakokat.

— **Sok a tanítónő.** Eddig az ideig az ország 8 állami tanítónőképzőjébe összesen 240 helyre 1600 kisasszony jelentkezett. Átlag minden intézetbe 200 kisasszony akar növendékül beiratkozni, holott csak 30 tanuló vehetnek föl. A pályaválasztó leányok közül tehát sokkal több a cél felé törekvő, mint a hányan valóban célhoz jutnak. Nem is szólva arról, hogy a valóban fölvevett tanulók családosa még csak akkor következik be igazán, amikor a tanítói oklevelet már megkapták, de állásához még protekcióval sem juthatnak. Akkor a tanítóképzők tultermelése, hogy az ötezer tagból álló tanítónői karra évenként épp egy ezer és egnéhány új tanítónői oklevél kibocsátása esik, mint a hogyan szuszonnéker tanítói állomás szukreszcenciájára is évenként ezer és egnéhány új tanítói oklevél jut.

— **Fehérvári tempó.** Bor, bicska annyira testvérfogalmak a mi középünknel, hogy egyiket a másiktól alig lehet elválasztani. Talán még az a legcsunább e mellett, hogy rendszeren ünnepnapra teszik a bicskaharcot. Szombaton éjjel a sütő-utca volt a harcszín. Az ottani korcsmák végiglátogatta néhány legény s a mig időgáltak, addig megfekték egymás mellett, a szabad levegőn azonban nem volt elég tágas az utca, vitába elegyedtek, a minek során két pártá szakadt a kompánia a bicskára került a dolog. Mihály István kőmíves segéd lett az áldozat, s 18 sebből véreze került az orvos keze alá. Valósággal összeabricsolt fejmel tűnődik most Mihály a véres éjszaka eseményeire. A rendőrség a vizsgálatot megindította.

— **Névváltoztatás.** Holzmann József bicskei illetőségű ceglédi lakos, valamint kiskorú gyermekei vezetéknevüket beügyminiszteri engedéllyel Hollósi-ra változtatták.

— **A kut halottja.** Sajátságos öngyilkosság történt a napokban Acsa község határában. Schneider János acai lakos véget végett életének, s a megvédett pillanatban, a midőn életét sem sajnálta elvetni magától, ruháját és nála levő ingóságait megkímélvén, teljesen levetkőzve, a község határában levő ugynevezett csordakutba ugrott. Az arra cirkáló csendőr őrzárát észrevette a kut-vályu mellé rendben lerakott gazdátlan ruhát, abban néhány forint készpénzt és zseborák talált. A vizből már Schneider Jánosnak csak hulláját húzhatták ki. Tették okát még eddig nem tudták kideríteni.

Emeleti uri lakás: 5 szoba mellékhelyekkel 1903. november 1-re kiadó. Tudakozni lehet Szt. István-utca 6. sz. a földszinten.

— **Állategészségügy.** A Tác községhez tartozó Föveny-pusztán a száj- és körömfajás járványszerűleg uralkodik, miért is Tác község, az Aba községhez tartozó Felső-Szent-Iván és a Báránd, Székesfehérvár város határába eső Havranek- és Emhecht-tanya, valamint Jánosfutás pusztákból veszerület alakitvatván, a zárlat elrendeltetett.

— **Jó tanács.** Mindazoknak, kik pázsitot akarnak létesíteni, ajánljuk, hogy szerezzék be Mauthner Ödön csász. és kir. udvari magkereskedéséből Budapesten a „Sétatéri“ vagy a „Margitszigeti“ fűmagkeveréket. — Ezeket már 29 éve szállítja Mauthner Budapest és a Margitsziget oly bámulatra méltó és gyönyörű sétaterei részére.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

Internatus. Igaz ugyan, hogy a Szent Imre konviktusba való jelentkezés ideje még csak f. hó 20-án telik le, mindazonáltal biztosan tudjuk, hogy felvételre többé ez idén senki sem számíthat azon egyszerű okból, mivel a létszám már a múlt hó elején betöltött. A bizottság azóta legalább husz, gyernekeért aggódó, vidéki apalevélre volt könytelen, sajnos, tagadó választ adni. Azért jobb tanácsot egyelőre nem adhatunk, minthogy ez évben helyezze el fiát valami jóra való vállalás és lelkiismeretes keresztény családnál s jövő évre kissé szieszen a dolgot. Az intézmény már a kezdet kezdetén akkora népszerűségnek örvend, hogy a vezetőség már most foglalkozik azon gondolattal, hogy az épületet a közel jövőben kibővíti. Természetesen azonban, hogy erről a jelen évben már szó sem lehet. — Az átalakítási munkálatok legközelebb bevégeződnek s a hó végeig az intézet betutorozása is megtörténik.

Anyakönyvi statisztika

1903. év augusztus hó 7-től augusztus hó 14-ig.

I. Születés.

Született: 11 fiú, 9 leány. Ezekből törvényes fiú, 11, leány 8; törvénytalan fiú: 0, leány: 1; halva született 0 törvényes fiú, 0 leány; 0 törvénytelen fiú, 0 leány — Összesen: 20.

II. Halálozás.

Elhalt: 6 fiú, 6 nő. Ezekből 5 éven aluli törvényes fiú: 2, leány: 2; törvénytelen fiú: 0, leány: 1; 5 éven felüli fiú: 4, nő: 3. — Összesen: 15.

E szerint a születés a halálozást 8-cal mulja felül.

Elhaltak: Schosberger Izrael, izr., biztosítási ügynök, 60 éves, Lerchenfeld Cecilia férje, Vásártér, 9. sz. — Székely Jolán, rom. kath., 4 éves, Tobak-gtca, 17. sz. — Gábor Ferenc, rom. kath., 15 hónapos, Sütő-utca, 20. sz. — Özv. Varga Józsefné, szül. Brnkus Zsuzsanna, ev. ref., 80 éves, Kert-utca, 26. sz. — Tikász János, rom. kath., 2 hónapos, Kertalja, 24. sz. — Szabó Sándor, rom. kath., kisbirtokos, 65 éves, Kréger Mária férje, Szt.-György kórház. — Horváth Pálné, szül. Jankó Julianna, rom. kath., 47 éves, Horog-utca, 6. sz. — Szép Mária, rom. kath., 17 napos, Kecskeméti-utca 22. sz. — Pap Erzsébet halvaszületett leánya, Szt.-György kórház. — Özv. Beke Istvánné, szül. Arany Katalin, rom. kath. 72 éves, Cserepes-köz, 3. sz. — Pap János, rom. kath. 72 éves, Cserepes-köz, 52 éves, nőlen, Szt.-György kórház. — kuth., cipész-segéd, 52 éves, nőlen, Szt.-György kórház. — Bartalos Mihály, rom. kath., földm. napszámos 25 éves, nőlen, Szt.-György kórház.

Meghívó.

A csákvári segély-egylet 1903. évi augusztus 30-án délután 3 órakor,
 az egylet helyiségében tartandó
rendes évi közgyűlésére.

Tárgyak:

1. Elnöki és igazgató-tanácsi jelentések a lefolyt 1902—3-ik üzletévről.
 2. A felügyelő-bizottság jelentése alapján az igazgatótanácsnak felmentvény megadása.
 3. A leköszönt Masek János, Horváth Imre, úgy a kisorsolt 1. Pénzes József, 2. Molnár János, 3. Medgyesi János, 4. Gáspár János, 5. Palanek Károly, 6. Molnár József, 7. Mathauser Károly, 8. Pénzes János helyett mások, vagy e 8 kisorsoltak újbóli megválasztása, továbbá 3 pótlag, 5 felügyelő-bizottsági és 3 leszámoló-bizottsági tag választása.
 4. Esetleg szabályszerűleg beadott indítványok tárgyalása.
- Kelt a csákvári segély-egylet 1903. évi augusztus hó 11-én tartott teljes számu választmányi gyűléséből.

Quaiser N. János, könyvvivő.

Rácz Endre, elnök.

A csákvári segély-egylet vagyonmérlege 1902—3-ban.

Tartozik	kor.	fl.	Követel	kor.	fl.	kor.	fl.
Az 1902—3-ról elmaradt heti betétekben	740	60	A XXXI. 1902—3. évtárs. beiratási díjaiból	296	—		
" kamatokban	155	75	A XXXI. 1902—3-ikévtárs. heti befizetéseiből 570 betétre	5856	40		
" késedelmi kamatokban	147	79	A XXXI. 1902—3-ik évtárs. 1902—3. évi tiszta jövedelme	100	68	625	08
Kötelezőkben	945	00	A XXX. 1901—2-ik évtársulat beiratási díjaiból	366	—		
Házbér hátralékban	18	26	A XXX. 1901—2-ik évtársulat 710 betétei után tőkében	7581	36		
Nyomatványokban felhasználási 20% levonása után	169	58	A XXX. 1901—2-ik évtársulat heti befizetéseiből	6977	10		
Butorokban avulási 10%	211	86	A XXX. 1901—2-ik évtárs. 1902—3. évi tiszta jövedelme	285	69	152	10 15
Pénztári készletben	616	43	A XXIX. 1900—901-ik évtársulat beiratási díjaiból	258	80		
			A XXIX. 1900—901-ik évtárs 367 betétei után tőkében	8008	99		
			A XXIX. 1900—901-ik évtársulat heti befizetéseiből	3596	80		
			AXXIX. 1900—901-ik évt 1902—3-ik évi tiszta jövedelme	428	44	122	03 06
			A XXVIII. 1899—900-ik évtársulat beiratási díjaiból	220	—		
			A XXVIII. 1899—900-ik évt. 245 betétei után tőkében	7976	23		
			A XXVIII. 1899—900-ik évtársulat heti befizetéseiből	2329	—		
			A XXVIII. 1899—900-ik évt. 1902—3-ik évi tiszta jöved.	727	47	1125	27 00
			A XXVII. 1898—9-ik évtársulat beiratási díjaiból	383	20		
			A XXVII. 1898—9-ik évtársulat 359 betétei után tőkében	15231	05		
			A XXVII. 1898—9-ik évtársulat heti befizetéseiből	3715	90		
			A XXVII. 1898—9-ik évt. 1902—3-ik évi tiszta jövedelme	1433	63	207	04 38
			A XXVI. 1897—8-ik évtársulat beiratási díjaiból	444	80		
			A XXVI. 1897—8-ik évtársulat 407 betétei után tőkében	23218	33		
			A XXVI. 1897—8-ik évtársulat heti befizetéseiből	4044	80		
			A XXVI. 1897—8-ik évt. 1902—3-ik évi tiszta jöved.	1614	67	2032	29 00
			Előre fizetett heti betétekből			964	20
			" " kamatokból			49	13
			" " házbérből			10	
						9650	27

Kelt Csákváron, 1903. június hó 30.

Mathauser István,
pénztárnok.Molnár Antal,
igazgató.Rácz Endre,
elnök.Stáhl László,
igazgató.Quaiser N. János,
könyvvezető.

Ezen vagyonmérleg a kereskedelmi törvények 195. §-a szerint megvizsgáltván, helybenhagyott.

Csákváron, 1903. augusztus hó

Sándor Vincze,
f. b. t.Láng István,
f. b. t.Stancsics Béla,
f. b. t.**VESZTESÉG- ÉS NYERESÉG-SZÁMLA.**

Veszteség	kor.	fl.	Nyeresség	kor.	fl.
Visszafizetett kamatokra	743	82	Nyomatványokból		44
Házbérre	301	13	Kamatokból		6451
Kezelési költségekre	1669	19	Késedelmi kamatokból		774
Nyomatványokra	49	85	Lakbérben		221
Adókra	199	18	Adó visszatérítésében		116
Bélyeg illetékekre	9	28			
Ügyvédi költségekre	40	—			
Jótkony czélra	5	—			
Tiszta jövedelem	4598	58			
		7608			7608

Kelt Csákváron, 1903. június 30-án.

Mathauser István,
pénztárnok.Molnár Antal,
igazgató.Rácz Endre,
elnök.Stáhl László,
igazgató.Quaiser N. János,
könyvvezető.

Ezen veszteség- és nyereség-számla a kereskedelmi törvények 195-ik §-a szerint megvizsgáltván, helybenhagyott.

Kelt Csákváron, 1903. augusztus hó.

Sándor Vincze,
f. b. t.Láng István,
f. b. t.Stancsics Béla,
f. b. t.

Nyomatott az Egyházmegyei könyvnyomdában, Székesfehérvárott.